

ΠΑΡΙΣΙΝΟ ΠΡΑΣΙΝΟ

Κάποια μέρα ίσως ξαναγυρίσω στον κόσμο όπου ήρθα για πρώτη φορά. Προς το παρόν θα 'θελα να καταγράψω κάτι από αυτόν, αν μη τι άλλο για να θυμίσω στον εαυτό μου ποιος είμαι.

Τα πρώτα πράγματα που θυμάμαι είναι τα χρώματα της ταπετσαρίας της κρεβατοκάμαράς μου, και η αίσθηση της κιμωλίας κάτω απ' τα νύχια μου. Θα περνούσαν, βέβαια, χρόνια προτού μάθω τα ονόματα των αποχρώσεων, πράγμα που με οδηγεί στο πρώτο μου κουτί με μπογιές. Πράσινο του Χούκερ, Βερμιγιόν, Πρωσικό Μπλέ, Καμένη Σιένα. Διαισθανόμουν ότι θα υπάρχουν ιστορίες πίσω από αυτά τα ονόματα και αποφάσισα να τις ανακαλύψω μια μέρα.

Καθώς μάθαινα να μιλάω, ανακάλυψα ότι το πράσινο είναι το χρώμα της ζήλειας. Αλλά δεν ήξερα ακόμη ότι ο Ναπολέον, στη Νήσο της Αγίας Ελένης, φημολογείται ότι πέθανε από τις αναθυμιάσεις της ταπετσαρίας της κρεβατοκάμαράς του, που είχε επιχριστεί με γενναίες ποσότητες της χρωστικής ουσίας που αποκαλείται Σμαραγδί ή Παρισινό Πράσινο και περιέχει αρσενικό. Ούτε ότι ένα φεγγάρι πράσινο έλαμψε στον ουρανό για πολλές εβδομά-

δες μετά την έκρηξη του ηφαιστείου Κρακατόα στις 28 Αυγούστου 1883, ημέρα που εορτάζεται η μνήμη της Αγίας Μόνικας, μητέρας του Ιερού Αυγουστίνου.

Στις *Εξομολογήσεις* του, ο Αυγουστίνος μιλάει με δέος για τις αχανείς μονές της μνήμης, που είναι ένα απέραντο ιερό για αναρίθμητες εικόνες κάθε είδους. Προβληματισμένος με τον χρόνο –εφόσον το παρόν δεν έχει διάρκεια και το παρελθόν και το μέλλον δεν υπάρχουν– καταλήγει στο συμπέρασμα ότι μέτρο του χρόνου πρέπει να είναι η μνήμη. Άρα, ένα μακρό παρελθόν είναι μια μακρά μνήμη του παρελθόντος.

Στη χριστιανική λειτουργία, που είναι ένα μέτρο του χρόνου, το πράσινο είναι το χρώμα της ελπίδας, και ο ιερέυς φοράει πράσινα άμφια τις Κυριακές μεταξύ της Πεντηκοστής και της Τεσσαρακοστής. Λέγεται ότι ο Νέρων, στους απηνείς διωγμούς που είχε εξαπολύσει εναντίον των χριστιανών, όταν διέταξε να τους τυλίξουν με τομάρια άγριων ζώων, να τους ράψουν και να τους αφήσουν στο έλεος των σκυλιών, παρακολούθουσε το θέαμα μέσα από ένα πρίσμα από πράσινο βήρυλλο που έχει μεγεθυντικές ιδιότητες. Κατά τα άλλα, πράσινο είναι το χρώμα του πλανήτη Αφροδίτη και, ως εκ τούτου, του έρωτα και της γονιμότητας.

Οι Έλληνες είχαν συνδέσει το πράσινο με τον Ερμαφρόδιτο, τον γιο του γαλάζιου Ερμή και της κίτρινης Αφροδίτης. Το πράσινο είναι διαφορούμενο. Είναι το χρώμα των ξένων ή των πλασμάτων που ζουν στον κάτω κόσμο, καθώς φαίνεται από τον εξής θρύλο:

Στις 20 Ιουλίου 1434, την ενάτη πρωινή ώρα, καθώς την εσήμαινε το μεγάλο κωδωνοστάσιο της Βρύγης, στη Φλάνδρα, δύο δίδυμα παιδιά με πρασινωπό δέρμα –ένα αγόρι και ένα κορίτσι γύρω στα δεκατρία– αναδύθηκαν ξαφνικά μέσα από τη σχάρα ενός φρεάτιου στην κεντρική πλατεία, ντυμένα με ρούχα που έμοιαζαν με δέρμα βατράχου. Ήσαν βρεμένα μουσκίδι. Έκλαιγαν σπαρακτικά και οδηγήθηκαν στο κοντινό σπίτι του Αρνολφίνι, ευηπόληπτου Ιταλού εμπόρου. Ο Αρνολφίνι τους υπέβαλε ερωτήσεις σε διάφορες γλώσσες και διαλέκτους, ωστόσο διαπίστωσε ότι αποκρίνονταν καλώς στην αττική διάλεκτο. Στη χώρα τους, είπαν, ήταν πάντα λυκόφως. Λεγόταν η Χώρα του Αγίου Μαρτίνου. Ο άγιος αυτός ετιμάτο πολύ εκεί, αφότου είχε κατέβει από τον άνω κόσμο και τους έκανε χριστιανούς. Εχθές που φυλάγανε το κοπάδι τούς δράκοντες, τους ακολούθησαν σε μια σπηλιά. Άκουσαν μακρινές καμπάνες να χτυπούν και φωνές αγγέλων που τους καλούσαν. Με τις φωνές να τους οδηγούν ανέβηκαν τα σκαλοπάτια που είχαν πελεκηθεί τραχιά στο βράχο, και βγήκαν σε ένα λαμπερό φως.

Τα παιδιά βαφτίστηκαν. Αποφασίστηκε αμέσως να τρέφονται μόνο με φασόλια και, μερικές εβδομάδες αργότερα, το πρασινωπό χρώμα τους υποχώρησε αισθητά. Λίγο καιρό αργότερα το αγόρι πέθανε. Το κορίτσι, που ήταν κάπως αλαφρόμυαλο, επέζησε και έγινε υπηρέτρια στο σπίτι του Αρνολφίνι. Δεν ξέρουμε τι απέγινε. Αλλά ο λαός της Βρύγης πρόσεξε και δεν ξέχασε ποτέ ότι τη μέρα που ήρθαν στον κόσμο τα πράσινα παιδιά ήταν η εορτή της Αγίας Μαργαρίτας της Αντιόχειας.

ΑΙΜΑ ΤΟΥ ΔΡΑΚΟΝΤΑ

Η Μαργαρίτα, που οι Έλληνες αποκαλούν Μαρίνα, ήταν η όμορφη θυγατέρα ενός παγανιστή ιερέα, του Εδέσιου, από την Αντιόχεια της Πισιδίας. Όταν ο πατέρας της έμαθε ότι ασπάστηκε τον Χριστό, την αποκλήρωσε, και η Μαργαρίτα αναγκάστηκε να φυλάει τα κοπάδια της παραμάνας της. Μια μέρα ο Ολύβριος, Έπαρχος της Πισιδίας, ήταν έξω στο κυνήγι όταν είδε τη Μαργαρίτα με τα πρόβατά της και την ηρώτη σφόδρα. Την ρώτησε αν είναι ελεύθερη ή δούλα. Αν ήταν ελεύθερη, θα την παντρευόταν, αν ήταν δούλα, θα την αγόραζε.

Του απάντησε ότι είχε γεννηθεί ελεύθερη αλλά ήταν δούλη του Χριστού. Ο Ολύβριος την πήγε στο δικαστήριο με την κατηγορία ότι λάτρευε έναν ψευδή θεό. Την έριξαν στη φυλακή, την βάλανε στον τροχό και την τρύπησαν με τσουγκράνες, και από το σώμα της έτρεχε αίμα όπως από πηγή. Αλλά εκείνη αρνιόταν να ενδώσει στον πόθο του. Μονάχη στο κελί της, ενώ οι δεσμώτες της μελετούσαν κι άλλα βασανιστήρια, την επισκέφτηκε ο διάβολος με τη μορφή ενός τερατώδους δράκοντα, που άνοιξε το στόμα του πάνω από το κεφάλι της, έβγαλε τη γλώσσα του κάτω

από τα πόδια της, και την κατάπιε με μια χαφιά. Ευτυχώς, η Μαργαρίτα κρατούσε ένα σταυρό, που μεταμορφώθηκε σε σπάθα. Και με αυτό το όπλο το ιερό τρύπησε την κοιλιά του δράκοντα από μέσα και βγήκε ανέπαφη.

Τότε ένας άλλος δαίμονας εμφανίστηκε. Αλλά εκείνη πάλεψε μαζί του, τον πάτησε χάμω, τον ακινητοποίησε με το πόδι της και τον διέταξε να αποκαλύψει την ταυτότητά του. Της είπε ότι μαζί με άλλους της ίδιας φάρας τον είχε κλείσει ο Σολομώντας σε ένα μπρούτζινο μπαούλο. Αλλά το μπαούλο βρέθηκε στη Βαβυλώνα και το άνοιξαν άνθρωποι που έφαχναν για θησαυρό, κι έτσι αυτός και οι σύντροφοί του δαίμονες αφέθηκαν ελεύθεροι να γίνουν η μάστιγα του κόσμου.

Την άλλη μέρα η Μαργαρίτα κήχη με δαυλούς, κρεμάστηκε από τα μαλλιά από μια κρεμάλα, ρίχτηκε σε μια βούτα με βραστό νερό. Πέντε χιλιάδες θεατές, εντυπωσιασμένοι από το σθένος της, ασπάστηκαν τον χριστιανισμό και εκτελέστηκαν από τις αρχές με συνοπτικές διαδικασίες. Η Μαργαρίτα τελικά αποκεφαλίστηκε. Ο δήμιος έπεσε κάτω νεκρός αμέσως μετά. Ο θάνατός του δεν ήταν δικαία ανταπόδοση αλλά ανταμοιβή και επιβράβευση, για να τη συναντήσει στους ουρανούς, διότι εξετέλεσε το καθήκον του με μεγάλη απροθυμία.

Τα γεγονότα αυτά συνέβησαν επί αυτοκράτορος Διοκλητιανού και τα είδε με τα ίδια του τα μάτια κάποιος Θεότιμος, που μας παρέδωσε την ιστορία. Ο Θεότιμος και η παραμάνα της Μαργαρίτας, γράφει ο Θεότιμος, ήσαν στη φυλακή και φρόντιζαν να έχει η Μαργαρίτα φωμί και νερό.

Κοίταζαν μέσα από ένα παράθυρο και με φόβο Κυρίου κατέγραφαν ό,τι έβλεπαν. Άρα η αναφορά του Θεότιμου είναι αναμφισβήτητη αλήθεια.

«Μαργαρίτα» σημαίνει «μαργαριτάρι», η λευκότητα του οποίου συμβολίζει την παρθενία. Λέγεται ότι το μαργαριτάρι έχει τη δύναμη να ανακόπτει την έκχυση του αίματος και τα πάθη της καρδιάς. Επειδή βγήκε άθικτη από την κοιλιά του θηρίου η Αγία Μαργαρίτα είναι προστάτις αγία των τοκετών. Θεωρείται λίαν αποτελεσματικό για τις εγκύους να αγγίζουν τη ζώνη της, η οποία διατηρείται ανέπαφη σε έξι διαφορετικά μέρη της Γαλλίας, για να μη μιλήσουμε για άλλες χώρες. Παρόμοια, τουλάχιστον οκτώ αυθεντικά κεφάλια της Αγίας υπάρχουν σε ολόκληρη τη Χριστιανοσύνη.

Στην τέχνη, έμβλημά της είναι ο δράκοντας, ο οποίος ενίοτε έχει τις κατάλληλες διαστάσεις για να καταβροχθίσει έναν άνθρωπο. Αλλά ένας ανώνυμος τεχνίτης του δέκατου τέταρτου αιώνα από τη Βοημία την απεικονίζει με ένα μικρό δράκοντα που κάθεται στον καρπό της, σαν γεράκι. Συχνά ο δράκοντας φτάνει τη Μαργαρίτα ώς το γόνατο, σαν σκυλάκι. Έτσι παριστάνεται ο συνοδός της Αγίας από τον Γιαν Βαν Άικ, σαν διακοσμητικό στοιχείο της πολυθρόνας δίπλα στο κρεβάτι, στον πίνακα που είναι γνωστός με το όνομα ο Γάμος των Αρνολφίνι ή το Διπλό Πορτραίτο των Αρνολφίνι.